

© Editura EIKON

București, Calea Vitan nr. 242, sector 3,
cod poștal 031310, România

Difuzare / distribuție carte: tel/fax: 021 348 14 74

mobil: 0733 131 145, 0728 084 802

e-mail: difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: tel: 021 348 14 74

mobil: 0728 084 802, 0733 131 145

e-mail: contact@edituraeikon.ro

web: www.edituraeikon.ro

Editura Eikon este acreditată de Consiliul Național
al Cercetării Științifice din România (CNCS)

Descrierea CIP este disponibilă la Biblioteca Națională a României

ISBN: 978-606-711-273-3

Editor: Valentin Ajder

Carmen Ciornea

CHIPUL RUGULUI APRINS

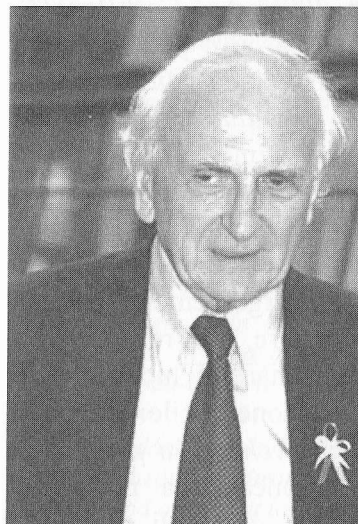
E I K O N

2015

CUPRINS

Ucenicii Părintelui Daniil Sandu Tudor - prefață -	5
Argument	13
Interviu cu domnul Nicolae Rădulescu.....	21
Nicolae Rădulescu și Dosarele Securității.....	61
Interviu cu domnul Emanoil Mihăilescu	99
Emanoil Mihăilescu și Dosarele Securității.....	173
Autobiografia domnului Emanoil Mihăilescu	199
Interviu cu Părintele Nicolae Bordașiu.....	231
O filă inedită din biografia lui Sandu Tudor.....	273

INTERVIU CU DOMNUL NICOLAE RĂDULESCU

Domnul Nicolae Rădulescu a fost unul dintre cei cinci tineri ai lotului Rugul Aprins, așa cum l-au gândit securiștii comuniști în 1958, care, pe data de 8 noiembrie 1958, în urma hotărârii Tribunalului Militar al Regiunii a II-a Militară, a primit o condamnare „de 7 ani muncă silnică și șase ani degradare civică”.³ Fusese arestat la data de 29 iulie 1958, pentru că a avut „îndrăzneala” să caute sprijin acolo unde orice bun creștin s-ar adresa: în Biserică,

locul unde sfaturile duhovnicești au puteri taumatrice. Tânărul student, care avea o origine socială „nesănătoasă”, de mic burghez, se afla într-o conștientă căutare de repere

³ Vezi A.C.N.S.A.S., Fond Penal, Dosar nr. 000202, vol. 4, f. 192, unde se află *Procesul verbal - minuta* nr. 125/8 noiembrie 1958, în care se află condamnările celor 16 acuzați iar în dreptul studentului de atunci Nicolae Rădulescu sunt specificate următoarele: „11. Rădulescu Nicolae la 7 (șapte) ani muncă silnică și 6 (șase) ani degradare civică pentru infracțiunea p.p. de art. 2 lit b al. ultim C.P. prin schimbare de calificare conf. art. 292 C.J.M. din art. 209 pct. 1 C.P. Se dispune confiscarea totală a averii personale, conf. art. 25 pct. 6 C.P. Compută detenția de la 29 iulie 1958 și-l obligă la 300 (trei sute) lei cheltuieli de judecată.”

moral-intelectuale, scârbit de contorsionările pe care societatea le suferise după instaurarea totalitarismului comunist, timpul îmbrăcând acum haina veacului „ucigătorilor lui Dumnezeu”, așa cum l-a denumit Sandu Tudor într-unul din articolele sale din „Credința”. Dar această firească necesitate a devenit, în terminologia Securității comuniste, „*delict de uneltire contra ordinii sociale, prevăzut și pedepsit de art. 209, pct. 1 Cod Penal*”⁴. Fapta care interesa ancheta se pedepsea cu o pedeapsă mai mare de un an și, astfel, arestarea lui Nicolae Rădulescu „*este reclamată de interesele Securității Statului*”⁵. Urmează o anchetă halucinantă în care adevărul victimei este „*adaptat*” șabloanelor ideologiei comuniste, limbajul de lemn devenind un excelent mijloc de mascare a realității. La început, acuzatul se simte bulversat în fața acestei tehnici a anchetatorilor, menită să-i pulverizeze argumentele. Treptat, înțelege că orice formă de împotrivire, de restabilire a normalității este inutilă. Resemnat, urmărește lucid această confruntare dintre două limbaje ireconciliabile: limbajul natural al anchetatului și limbajul ca „*vehicul al puterii*” al torționarului. Limba de lemn funcționează ca mecanism psihologic de manipulare a victimelor, cărora li se rescrie identitatea. În „*Concluziile de învinuire*” întocmite de Securitate, anchetatorul simte nevoia de a adăuga cu obstinație determinatul „*dușmănos*”, la toate faptele învinuitului, fiind, probabil, el însuși conștient că fără această tălmăcire a declarațiilor „*smulse*” nu există niciun temei al învinuirii. Înlăturarea șabloanelor deconspiră, chiar și unui ochi de cititor mai puțin avizat, proximitatea ficțională împinsă până la ultima limită și scoate la iveală resorturile

⁴ Vezi A.C.N.S.A.S, Fond Penal, Dosar nr. 000202, vol. 2, f. 313, unde se află *Mandatul de arestare* nr. 22/R, București, 29 iulie 1958, privind pe Rădulescu Nicolae.

⁵ Ibidem, f.196.

corupte ale regimului totalitar⁶. *Dușmanul de clasă, uneltitorul Nicolae Rădulescu*, în descrierea dosarului

⁶ Documentul de arhivă *Concluzii de învinuire* din 26 septembrie 1958, de la filele 483-484 ale volumului 2 din Dosarul nr. 000202, Fond Penal, lotul „*Teodorescu Alexandru și alții*” de la A.C.N.S.A.S. este o mostră a limbajului de lemn în care obsedantele reluări ale formelor-șablon încifrează doctrina comunistă: „*Rădulescu Nicolae, a fost arestat la data de 29 iulie 1958, în baza mandatului de arestare Nr. 22/R/1958. Susnumitul ca fiu de negustor, intră în legătură încă din anul 1956, pe când era student în anul III la Institutul de Arhitectură, cu numitul Văsii Gheorghe, tot fiu de negustor, care, la rândul său, îi face legătura cu călugărul Teodorescu Alexandru și merg împreună la schitul Rarău în august 1956.*

În decursul a circa 10 zile cât au stat acolo, unde au fost și numiții: Mironescu Șerban și Mihăilescu Emanoil, li s-a vorbit de Teodorescu Alexandru [sic! - notă C.C.] în mod dușmănos regimului democrat-popular din R.P.R., în sensul că în acest regim ar fi lipsit de libertăți.

De asemenea, în cadrul discuțiilor, Teodorescu Alexandru le-a interpretat în mod dușmănos diverse probleme de natură mistică, propunându-le să se întâlnească și să continue asemenea discuții și după ce vor reveni la București.

Astfel, odată reveniți în București, Rădulescu Nicolae reia legătura cu Văsii Gheorghe, Mironescu Șerban și Mihăilescu Emanoil întâlnindu-se în mod organizat la domiciliul lui Văsii Gheorghe, unde continuă a discuta probleme cu caracter dușmănos regimului democrat-popular din R.P.R.

În toamna anului 1956, au comentat evenimentele din R.P. Ungaria, aducând elogii acțiunilor criminale săvârșite de elementele contrarevoluționare, aceste discuții având loc în cadrul întâlnirilor ce le-au avut la domiciliul lui Văsii Gheorghe.

Din dec. 1956 și până în martie 1957, au ținut mai multe întruniri subversive cu legionarul Ghiuș Benedict la domiciliul acestuia, unde au participat: Văsii Gh., Mironescu Șerban și Mihăilescu Emanoil, unde de asemeni s-au purtat discuții dușmănoase regimului democrat-popular din R.P.R., comentând în mod defavorabil regimului știrile transmise de posturile de radio imperialiste.

Rădulescu Nicolae a participat la mai multe întruniri, unde a fost Teodorescu Alexandru, printre care și la întrunirea ce a avut loc la domiciliul lui Mironescu Alexandru, din ianuarie 1957, unde Teodorescu Alexandru a calomniat noua intelectualitate, care s-a încadrat în viața socială și de stat, îndemnându-i pe studenții prezenți

Securității comuniste, era studentul de anul V, care va plăti scump nevoia firească, credem noi, de a-și găsi liniștea sufletească la mănăstire, spațiu unde a găsit preoți duhovnici de o înaltă ținută intelectuală și morală, apți să-i hrănească setea de cunoaștere a Adevărului și să-l călăuzească pe drumul cel luminos al vieții duhovnicești. Dosarul „*Rugului Aprins al Maicii Domnului*”, denumit de Securitate „*Teodorescu Alexandru și alții*”, cuprinde și interogatoriile ce alcătuiesc anchetele fiecărui student condamnat. Procesele-verbale de interogatoriu constituie o probă care certifică faptul că *individul* Nicolae Rădulescu (în sensul de particular, de ființă singulară) nu există ca atare. Documentele furnizează mai degrabă date despre Securitate, despre metodele și tehnicile folosite, despre scopurile și obsesiile sale și prea puțin despre cel anchetat. O privire comparativă a interogatorilor studenților din lotul *Rugului Aprins* confirmă că Nicolae Rădulescu nu este cătuși de puțin un caz aparte: frecvența formulelor stereotipe, specifice limbajului de lemn, sugerează amploarea suspiciunii generalizate și arbitrarul persecuției Bisericii.

Paradoxal, toate aceste mecanisme, menite să uniformizeze și să înghită orice manifestare a sensibilității umane, nu l-au doborât pe firavul tânăr chiar dacă fizic a fost debilizat în repetate rânduri⁷. Ieșit din închisoare a avut șansa

să nu ia parte la activitatea politică din facultate și să țină legătura între ei, în scopul de a desfășura pe mai departe activitate dușmănoasă, împotriva regimului democrat-popular din R.P.R. La acea întrunire au luat parte studenții: Văsii Gheorghe, Mironescu Șerban și Mihăilescu Emanoil.” (A.C.N.S.A.S, Fond Penal, Dosar nr. 000202, vol.2, ff. 483-484) [subl. C.C.].

⁷ Frecvența diagnosticelor din *Fișa medicală* a deținutului Nicolae Rădulescu, întocmită de dr. Măniceanu Marin la Formațiunea de la Jilava, este edificatoare: 17.02.1962; 30.08.1962; 02.09.1962; 16.09.1962; 26.09.1962; 12.03.1963; 30.12.1963. Două diagnostice atrag atenția prin prezența lor constantă: „*Hernie epigastrică*” cu recomandarea: „*Va fi operat*” și „*Maladie hipertonică oscilantă*

de a participa alături de profesioniști de valoare la elaborarea unor proiecte importante în țară și străinătate.

În finalul interviului, vă punem la dispoziție o serie de documente din arhiva fostei Securități, extrase din dosarele care-l privesc pe numitul Rădulescu Nicolae și din procesul grupului „*Teodorescu Alexandru și alții*”.

Am selectat cele cinci interogatorii semnate de studentul Nicolae Rădulescu, păstrate acum în Arhiva C.N.S.A.S., în Dosarul nr. 000202, Fond Penal, vol. 2, deoarece acestea reprezintă documentele care, acum câteva decenii, au însemnat dovada vinovăției sale. Astăzi, credem noi, aceleași probe ne oferă posibilitatea să reconstituim un portret al tânărului Nicolae Rădulescu, care, nici în acele vremuri tulburi, de prigoană a Bisericii, nu s-a dezis de credința sa, sustrăgându-se imperativelor ateiste ale ideologiei totalitare comuniste.

Ineditul situației constă în faptul că, după o lungă perioadă de tăcere, vreme în care istoria noastră a fost supusă unei profunde prefaceri iar fața *hădă* a comunismului a devenit din ce în ce mai vizibilă, același om acceptă să realizeze acest *exercițiu al demistificării*.

Urmărind cu atenție răspunsurile interlocutorului meu, am înțeles de ce nu a dăruit spațiului public un răspuns cu privire la acest episod dramatic din viața sa, până în momentul de față⁸. Ca și în cazul domnului Emanoil

(TA=17/10)”. (A.C.N.S.A.S., Fond Penal, Dosar nr. 000202, vol 7, ff. 44-45). Menționăm că, în general, asistența medicală era realizată de personal medical calificat, compus însă tot din deținuți, care nu dispuneau de aparatură medicală și medicamente și care, de multe ori, pentru a-i proteja pe colegii lor de muncile fizice suprasolicitante, exterminante, își asumau riscuri considerabile, recomandând repaus sau munci ușoare.

⁸ Semnalăm interviul cu Nicolae Rădulescu realizat de Vlad Mitric-Ciube în iulie 2012, la Augsburg în care este tratată și tema *Rugului Aprins*. A se vedea Vlad Mitric-Ciube, *Arhitecții români și detenția*

Mihăilescu, de altfel prietenul său de o viață, tot acest proces al memorării este străbătut de un filon al smereniei. Spirit echilibrat, de o admirabilă acrivie, interesat exclusiv de efortul lucid, în care s-a angrenat, de apropiere de adevărul acelor vremuri, interlocutorul meu refuză cu obstinație orice încercare de exagerare. Nevoia aceasta, imperativ exprimată, de a se scutura (atât cât este posibil) de subiectivism, a condus la creionarea unui autoportret lipsit de complexitatea și profunzimea cu care dăltuiește portretele celor pe care îi resimte, la fel de vii și autentici, drept călăuzele existenței sale, în fața cărora se înclină cu o infinită grațitudine.

S-au scurs multe decenii de-atunci dar refacerea itinerariului victimei nu s-a estompat în memoria acestui vrednic ucenic al Părintelui Daniil Sandu Tudor, care, cu acuitate, naturalețe și modestie, îmi expune faptele.

Carmen Ciornea (C.C.): Domnule Nicolae Rădulescu, aş vrea pentru început să recuperăm modelele umane, reperatele din copilăria, adolescența și studenția dumneavoastră. Ce influență au avut asupra dumneavoastră?

Nicolae Rădulescu (N.R.): În timpul adolescenței mele am simțit, aş putea spune chiar că am suferit de lipsa unui îndrumător, a unei persoane apropiate, competente, care să mă ajute să găsesc răspuns la problemele cu care m-am confruntat în viața de zi cu zi, dar și să îmi insuflă o orientare, în sens mai larg.

Copilăria și adolescența mea s-au petrecut într-o epocă frământată, în care au avut loc transformări radicale, într-un interval de timp relativ scurt: războiul, ocupația sovietică, instaurarea regimului comunist, evenimente cu consecințe majore în viața tuturor.

politică 1944-1964. (Între destin concentraționar și vocație profesională), Editura Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2013, pp. 457- 468.

Am început școala în anul 1942. Primele patru clase primare și două clase de liceu, până la reforma învățământului din 1948, le-am făcut la liceul „*Sfântul Andrei*”, o școală bună, cu învățători și profesori aparținând în majoritatea lor „*Fraților Școlilor Creștine*”, un ordin monahal înființat de un nobil francez în secolul al XVII-lea, Jean Baptiste de La Salle⁹.

Aceasta era o școală serioasă, cu plată, așezată, călăuzită de valori tradiționale, unde religia era la locul ei binemeritat, deschisă tuturor (din toamna lui 1944 am avut și colegi evrei), cu particularitatea că limba germană era prezentă cu o oră pe zi în programul școlar. Școala însă a fost desființată la reforma învățământului.

Am urmat clasa a VII-a la Școala Elementară din cartier. S-a introdus limba rusă cu mai multe ore pe săptămână.

Din zelul unui profesor de istorie, care avea un trecut compromițator, s-a înființat una dintre primele organizații de pionieri din Capitală. El n-a mai apucat-o pentru că a dispărut mai înainte. Tot el a organizat un simpozion cu tema „*Tânăra gardă*” după romanul lui Aleksandr Fadeev¹⁰, la Casa

⁹ Sf. Jean Baptiste de La Salle s-a născut pe data de 30 aprilie 1651, la Reims în Franța și a fost preot, pionier al educației moderne, care a militat pentru înființarea școlilor pentru săraci, predarea în limba maternă (nu în latină, ca până atunci) și învățământul profesional. A întemeiat congregația „*Frații Școlilor creștine*”, în care se aflau persoane animate de același idealuri, pentru a cărei existență a avut mult de îndurat. A murit pe data de 7 aprilie 1719 la Rouen. A fost canonizat în anul 1900 și este sărbătorit în Biserica Catolică la 7 aprilie. A se vedea Claudiu Dumea, *Religii, Biserici, secte, privite din perspectiva catolică*, Editura Sapiența, Iași, 2002.

¹⁰ Alexandr Alexandrovici Fadeev s-a născut pe 24 decembrie 1901 și a fost prozator rus sovietic și secretar al Uniunii scriitorilor sovietici (1936-1944 și 1946-1954). Cea mai cunoscută scriere a sa este romanul „*Tânăra gardă*”. Se sinucide la data de 13 mai 1956, la diferență de doar trei luni de raportul lui Hrușciiov, la cel de-al XX-lea

prietenei româno-sovietică, unde mai mulți elevi din clasa a VII-a au citit câte un scurt referat. Cel citit de mine fusese scris de istețul meu coleg, Herșcovici, după care, în chiloți de sport și agitând drapele, am defilat pe scenă și am prezentat un program de gimnastică. În mai puțin de un an am trăit această schimbare, care m-a umplut de scârbă. Norocul nostru și ghinionul lui că, la limba română, am avut un cunoscut profesor universitar „*trimis la munca de jos*”.

În 1949 am fost admis la examen la liceul „*Mihai Viteazul*”. Chiar de la început pionierii, deci și eu, am fost „*primiți*” automat în U.T.C. (Uniunea Tineretului Comunist)¹¹ deși aveam origine socială „*nesănătoasă*”, de

Congres al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, asupra crimelor lui Stalin. Actul suicidal al celebrului scriitor, oficial, a fost pus pe seama bolii și a alcoolismului, pentru ca în septembrie 1990 să apară în spațiul public o scrisoare semnată de Fadeev adresată Comitetului Central al P.C.U.S., al cărei început dezvăluie o cu totul altă realitate: „*Nu văd nicio posibilitate de a continua să trăiesc, fiindcă arta, căreia i-am dăruit întreaga mea viață, este sufocată de conducerea incultă și sigură de sine a partidului, iar asta nu se poate îndrepta*”. A se vedea Gabriela Danțiș, *Scriitori străini*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981.

¹¹ Uniunea Tineretului Comunist (cunoscută și prin acronim U.T.C.) a fost organizația de tineret a Partidului Comunist Român, cunoscută în timpul Republicii Populare Române, sub denumirea de Uniunea Tineretului Muncitor (acronim U.T.M.). Începând cu 3 august 1948 este demarată reforma educațională, prin care se implementa tinerilor români, după modelul sovietic, valorile ideologice comuniste, principiile marxist-leniniste. De cele mai multe ori, eliminarea unui membru al U.T.M. echivala mai întâi cu excluderea acestuia de la viața socială și profesională, urmată de cele mai multe ori de un proces și o pedeapsă vehementă. Pe de altă parte, accesarea în U.T.M. conferea unui om instrumentele necesare pentru a urca pe ierarhia socială, deschizând uși spre diverse posturi în administrație, învățământ, armată, poliție etc. În acest context, numărul tinerilor înscriși în U.T.M. a crescut treptat, de la 20% în 1950, la marea majoritate în anii 1980. Pentru o tratare pe larg a subiectului a se vedea Adrian Cioflâncă, *Repere pentru o istorie a Uniunii Tineretului Comunist*, în „Anuarul Institutului de Istorie „A.D. Xenopol”, tom.

mic burghez, al cărui tată fusese comerciant „*exploator*”. Atmosfera din școala era mizerabilă. Ne aflam în plină perioada stalinistă. Ședințe interminabile, cu scandări în picioare și bătând din palme: „*Slavă lui Stalin!*”, de fiecare dată când câte unul, tam-nisam, se trezea strigând: „*Trăiască tovarășul Iosif Vissarionovici Stalin!*” Limba rusă, învățământul politic, dublul limbaj, activiștii zeloși, teama la ordinea zilei, profesorii dezorientați, alții prea bine orientați, m-au determinat, când mi s-a ivit ocazia, să abandonez școala la cursul de zi și să o termin la fără frecvență. După trei ani de liceu am fost angajat ca desenator copist la un Institut de proiectare. Bacalaureatul l-am dat împreună cu foștii mei colegi. În timpul liceului am simțit, mai mult ca oricând, lipsa unui îndrumător. Trainica prietenie, care durează și în prezent, cu colegul meu de clasă, Titu Sandu, al cărui tată era închis la Canal în acea vreme, lungile plimbări la terminarea orelor (învățam după-amiază), discuțiile avute împreună au suplinit într-o oarecare măsură această nevoie și de ele sunt legate amintirile mele cele mai plăcute din timpul liceului.

În 1953, la un an de la „*angajarea în producție*”, am intrat la Facultatea de Arhitectură. Nevoia de orientare, de repere solide, am simțit-o și mai intens. Ea m-a condus la o opțiune definitivă: să mă angajez în slujirea valorilor

XLIIIXLIV, 2006-2007, Editura Academiei Române, Iași, 2008, pp.527-548; Comisia Prezidențială pentru Analiza Dictaturii Comuniste (editori Vladimir Tismăneanu, Dorin Dobrinu, Cristian Vasile), *Raport Final*, București, 18 decembrie 2006 (în special, capitolul I.5. Organizațiile de masă. Uniunea Tineretului Comunist, pp.109-130), în www.presidency.ro sau în volum, București, Editura Humanitas, 2007, pp.176-198; Mircea Stănescu, *Organismele politice românești (1948-1965). Documente privind instituțiile și practicile*, București, Editura Vremea, 2003; Florian Banu, Theodor Bărbulescu, Camelia Ivan Duică, Liviu Țăranu, Florica Dobre (coord.), *Securitatea. Structuri-cadre, obiective și metode*, vol. I și II, Editura Enciclopedică, București, 2006.

tradiționale care au definit cultura românească și pe cea europeană.

Respect pentru oameni și cărți

Arhitectul George Văsii (n. 1935 - d. 2001)

Totodată, discuțiile cu colegul și prietenul meu George Văsii¹², lecturile, dar mai ales zilele petrecute în 1956, în vacanța de iarnă, la Mănăstirea Slatina din Moldova, au fost hotărâtoare pentru orientarea mea ulterioară și, în general, pentru restul vieții mele. În timpul lungilor slujbe de noapte - începeau la ora 11.00 seara și se terminau la 3.00 dimineața - în biserica aproape în beznă (electricitatea nu ajunsese la mănăstire), la lumina unei candelă, ascultând cântarea din

¹² George Văsii s-a născut la 23 iunie 1935, în Constanța, fiul lui Petre și al Victoriei. Din copilărie a primit o solidă educație religioasă. Mai târziu, din nevoia de a-și desăvârși urcușul spiritual părinții săi, sfătuiți și de Părintele Daniil Sandu Tudor, s-au despărțit pentru a îmbrățișa viața monahală. Această origine „nesănătoasă” nu a scăpat ochiului vigilent al Securității care interpretează „concepția sa mistico-religioasă” drept o moștenire „de la părinții săi care s-au călugărit”. (A.C.N.S.A.S., Fond Penal, vol. 4, f. 223). Va fi arestat la 13 iunie 1958 iar pe data de 3 iulie 1958 primește *Ordonanța de punere sub învinuire* (A.C.N.S.A.S., Fond Penal, vol. 2, f. 265). Considerat șeful studenților lotului „Teodorescu Alexandru și alții” va fi condamnat la 8 ani muncă silnică și 6 ani degradare civică (A.C.N.S.A.S., Fond Penal, vol. 4, ff. 216-230). Este eliberat la 18 aprilie 1964.

altar sau de la strană, unde se citea la lumânare, m-am întâlnit cu mine însumi și m-am smerit. **A fost punctul de plecare al unui nou început în viața mea, având în centru voința de a-L iubi pe Iisus.**

C.C.: Care era atmosfera din universitatea acelor vremuri?

N.R.: Am intrat în Facultatea de Arhitectură în toamna anului 1953. În luna martie murise Iosif Stalin. În vară avusese loc în București „Festivalul Mondial al Tineretului și Studenților”, căruia regimul i-a acordat o importanță deosebită, dorind să prezinte situația din țară, în cea mai favorabilă lumină, delegaților veniți din toate colțurile lumii. Ambele evenimente au avut ca urmare o oarecare deschidere, o ușoară relaxare, care a fost simțită și în Facultatea de Arhitectură. Colegii din anii mai mari mi-au povestit că, nu cu mult timp în urmă, alți colegi ai lor, aduși „pe linie de partid”, îndoctrinați și animați de o profundă ură de clasă, organizau ședințe de demascare a unora, care ar fi provenit din familii burgheze, reacționare. În anul IV și V, ne-am pomenit cu colegi noi, mai în vârstă: erau cei dați afară mai înainte, cărora, acum, li se permisesse să-și reia studiile. Noi nu am apucat manifestări de acest gen, dar, după arestarea noastră, au avut loc ședințe în care am fost „înfierați”, dați afară din UTC și exmatriculați, deși încă nu fusesem judecați și condamnați, cu scopul evident de a-i înspăimânta pe ceilalți. Nici prietenii noștri nu au scăpat fără admonestări și avertismente.

Nu am cunoștință de atmosfera de la alte facultăți. Colegii și prietenii mei aflaseră de o manifestație care urma să aibă loc în Piața Universității. În ziua aceea, mai multe camioane acoperite cu prelate, în care se aflau soldați, erau staționate în fața Facultății. În clădirile din jurul pieței, la Ministerul Comerțului Exterior, fuseseră aduși, încă de dimineață, muncitori gata pregătiți să intervină în forță: „o